

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ &
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ**

ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα 23 /11 /2015
Αριθμ. Πρωτ. Γ1β/Γ.Π/51144
51062,64838,61242
51130,63850

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας : 10433 Αθήνα
Πληροφορίες : Κουτσιαρή Φωτ.
FAX : 210/5237384
Τηλέφωνο : 2132161340
Mail : tyk@moh.gov.gr

ΠΡΟΣ :

- Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας, Έδρες τους.

-Δ/νσεις Υγειονομικού Ελέγχου και Περιβαλλοντικής Υγιεινής, Έδρες τους

ΘΕΜΑ: «Διατήρηση και διάθεση προϊόντων αρτοποιίας (ειδικά αρτοσκευάσματα), Σύστημα αυτοεξυπηρέτησης-----Είδος Προϊόντων που διατίθενται από bake-off----- Ρυθμίσεις των Πρατηρίων Άρτου »

Σχετ: α) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για την υγιεινή των τροφίμων.

β) Ο Παγκόσμιος Κώδικας Τροφίμων και Ποτών (FAO/WHO Codex Alimentarius, CAC/RCP 39-1993) για την ορθή υγιεινή πρακτική για τα προμαγειρεμένα και μαγειρεμένα τρόφιμα.

γ) Η με αριθμ. Υ1γ/Γ.Π/οικ. 96967(ΦΕΚ 2718/τ.Β´) «Υγειονομικοί όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας επιχειρήσεων τροφίμων και ποτών και άλλες διατάξεις»,όπως ισχύει.

δ) Ο Οδηγός Υγιεινής για τα Αρτοποιεία και τις Επιχειρήσεις Διακίνησης Άρτου και Προϊόντων Αρτοποιίας.

ε) Ο ν. 4336/2015(ΦΕΚ 94 Α´) Υποπαράγραφος Α3 «Ρύθμιση διαφόρων θεμάτων»

στ) Το με αριθμ. πρωτ. 67488/982/Φ.15.1/23-7-15 έγγραφο της Δ/σης του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης Περιβάλλοντος & Ενέργειας- Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας- Γενική Δ/ση Εφαρμογής Κανονισμών

Υποδομών & Ελέγχου-Δ/ση Αδειοδότησης Επιχειρήσεων & Επιχειρηματικών Πάρκων.

ζ) Το με αριθμ. πρωτ. 31832/439/Φ.15.1/11-8-15 έγγραφο της Δ/σης του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης Περιβάλλοντος & Ενέργειας-Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας-Γενική Δ/ση Εφαρμογής Κανονισμών Υποδομών & Ελέγχου-Δ/ση Αδειοδότησης Επιχειρήσεων & Επιχειρηματικών Πάρκων.

η) Το με αριθμ. πρωτ. 2343/8-6-2015 έγγραφο της Περιφέρειας Αττικής Γεν. Δ/ση Δημ. Υγείας & Κοιν. Μέριμνας Δ/ση Υγειονομικού Ελέγχου & Περιβαλλοντικής Υγιεινής της Π.Ε Αττικής & το με αριθμ. πρωτ. ΔΙΑΔΙΠΥΔ/ΤΣΠΕΑΔ/Φ.13/23352-17-7-15 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών & Διοικητικής Ανασυγκρότησης με συνημμένο, ερώτημα του Δήμου Αλεξανδρούπολης.

Με αφορμή ερωτήματα που τέθηκαν στην Υπηρεσία μας (σχετ.η) αναφορικά:

- α) με την διατήρηση και έκθεση προμαγειρευμένων/μαγειρευμένων τροφίμων και ειδικότερα σφολιατοειδών προϊόντων (τυρόπιτες, πίτσες κ.λ.π) από σύστημα αυτοεξυπηρέτησης σε εγκατάσταση bake-off.
- β) με το είδος των προϊόντων που παράγονται από μια εγκατάσταση περάτωσης έψησης, καθώς και η ίδρυση /λειτουργία Πρατηρίου Άρτου, σας ενημερώνουμε τα ακόλουθα:

Ως προς το πρώτο ερώτημα η Υπηρεσία μας αρμόδια για την θέσπιση υγειονομικών όρων και προϋποθέσεων για τις Επιχειρήσεις Υγειονομικού Ενδιαφέροντος και στο πλαίσιο προστασίας της Δημόσιας Υγείας και της Υγείας του καταναλωτή σας γνωρίζει ότι:

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1, του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την υγιεινή των τροφίμων η θέσπιση απαιτήσεων ελέγχου της θερμοκρασίας με βάση επιστημονική αξιολόγηση του κινδύνου είναι αναγκαία. Επιπλέον σύμφωνα με το παράρτημα 2 του άνω κανονισμού (Κεφάλαιο ΙΧ - Διατάξεις που εφαρμόζονται στα τρόφιμα) τα τελικά προϊόντα, τα οποία ενδέχεται να προσφέρονται για την ανάπτυξη παθογόνων μικροοργανισμών ή το σχηματισμό τοξινών, πρέπει να διατηρούνται σε θερμοκρασία που δεν συνεπάγεται κίνδυνο για την υγεία. Τα αρτοσκευάσματα – σφολιατοειδή (τυρόπιτες, πίτσες, κρουασάν με ζαμπόν) εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία.

Λαμβάνοντας υπ' όψη τον κώδικα (σχετ.β) για τα προμαγειρευμένα και μαγειρευμένα τρόφιμα στις εγκαταστάσεις αυτοεξυπηρέτησης το σύστημα σερβιρίσματος πρέπει να είναι τέτοιο, ώστε οι τροφές που προσφέρονται να προστατεύονται από την άμεση μόλυνση που θα μπορούσε να προκύψει από την εγγύτητα ή την δράση του καταναλωτή. Ειδικότερα για προϊόντα συσκευασμένα που προσφέρονται σε θερμαινόμενες βιτρίνες αυτοεξυπηρέτησης (θερμοθαλάμους) δύναται να γίνει χρήση αυτών εφόσον τηρείται η επιθυμητή θερμοκρασία συντήρησης των προς διάθεση προϊόντων.

Στο ανωτέρω σχετ.(β) αναφέρεται ότι, η εσωτερική θερμοκρασία των τροφίμων θα πρέπει να είναι είτε κάτω των 4 ° C ή πάνω από 60 ° C, αναλόγως της φύσεως του τροφίμου (διατήρηση εν ψυχρώ ή εν θερμώ)

Επιπρόσθετα παρατίθεται και η αναφορά του εγκεκριμένου από την Ελληνική Κεντρική αρμόδια αρχή στον τομέα των τροφίμων (ΕΦΕΤ –Οδηγός Υγιεινής για τα Αρτοποιεία και τις Επιχειρήσεις Διακίνησης Άρτου και Προϊόντων Αρτοποιίας /κεφάλαιο viii και μέρος 4)

σχετικά με την διατήρηση των άνω αναφερομένων προϊόντων η οποία προσδιορίζεται με σαφήνεια(≥60 C).

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω εγκαταστάσεις (bake –off με σύστημα αυτοεξυπηρέτησης) δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση εφαρμογής διαδικασιών βάσει των αρχών HACCP.

Ως προς το δεύτερο ερώτημα,(παραγωγή προϊόντων bake-off) σας διαβιβάζουμε το με αριθμ. πρωτ.67488/952/Φ.15.1/23-7-15 έγγραφο της αρμόδιας Δ/σης του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης Περιβάλλοντος & Ενέργειας-Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας «Παροχή διευκρινιστικών απόψεων», προς ενημέρωσή σας.

Επίσης με την δημοσίευση του ν. 4336/2015(ΦΕΚ 94 Α΄) στο άρθρο 2 Υπ.Α3 εδάφιο 2(α,β) ρυθμίζονται θέματα της αρτοποιητικής Νομοθεσίας όπου στο εδάφιο 2.β επισημαίνεται ότι: «Επιτρέπεται η ίδρυση πρατηρίου άρτου σε χώρους που πληρούν τις διατάξεις του εκάστοτε ισχύοντα Οικοδομικού Κανονισμού. Αν το πρατήριο άρτου δεν αποτελεί αυτοτελές και ανεξάρτητο κατάστημα, επιτρέπεται η ίδρυσή του σε όλα τα καταστήματα τροφίμων και ποτών, σε χώρο σαφώς διαχωρισμένο και τηρούμενων των σχετικών υγειονομικών διατάξεων.»

Τέλος με αφορμή την ρύθμιση θεμάτων αρτοποιίας με την έκδοση του σχετ(δ) νόμου θα θέλαμε να επισημάνουμε στην αρμόδια Γενική Δ/ση Εφαρμογής Κανονισμών, Υποδομών & Ελέγχου της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος & Ενέργειας που κοινοποιείται το παρόν ότι,

Στην Υπ.Α.3 στο τέλος της παραγράφου 2.α γίνεται μνεία στο ν. 3823/2010(Α΄22) άρθρο 15 με το οποίο ρυθμίζονται θέματα άσχετα με τον αρτοποιητικό νόμο.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ: Σχετ. (στ) σελ. 2

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ**

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1.Υπουργείο Παραγωγικής
Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος &
Ενέργειας
Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας
Γενική Δ/ση Εφαρμογής Κανονισμών,
Υποδομών & Ελέγχου
Δ/ση Αδειοδότησης Επιχειρήσεων &
Επιχειρηματικών Πάρκων
Τμήμα Δ΄
Πλ. Κάνιγγος
10200 Αθήνα

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

2. Υπουργείο Εσωτερικών & Διοικητικής
Ανασυγκρότησης
Γεν. Δ/ση Αποκ. & Τοπικής Αυτ/σης
Δ/ση Οργάνωσης & Λειτουργίας
Τ.Α
Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α
Σταδίου 27
10183 Αθήνα

3. Υπουργείο Εσωτερικών & Διοικητικής
Ανασυγκρότησης
Γενική Δ/ση Μεταρρυθμιστικής Πολιτικής
& Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
Δ/ση Απλούστευσης Διαδικασιών &
Παροχής Υπηρεσιών του Δημοσίου
Τμήμα Σχεδιασμού Πολιτικών & Έργων
Απλούστευσης Διαδικασιών
Βασιλ. Σοφίας 15
10674 Αθήνα

4. Υπουργείο Παραγωγικής
Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος &
Ενέργειας
Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
ΕΦΕΤ
Δ/ση Ελέγχου Επιχειρήσεων
Λ.Κηφισίας 124 & Ιατρίδου 2
11526 Αθήνα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. Υπουργού Υγείας
2. Γρ. Γεν. Γραμ. Δημόσιας Υγείας
3. Γρ. Προισταμένης Γεν. Δ/σης
Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών
Υγείας.
4. Δ/ση Δημόσιας Υγείας

B' 11-8

D

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ,
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ, ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ

Ταχ. Διεύθυνση : Κάνιγγος 20, 10200 Αθήνα
Πληροφορίες : Αικ. Βοζίκη
Τηλέφωνο : 210-3893802
Fax : 210-3893905
e-mail : Voziki.Aikaterini@ggb.gr

Αθήνα, 23-7-2015

Αρ. Πρωτ. 67488/952/Φ.15.1

Προς: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
✓ ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ &
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
Αριστοτέλους 17,
Τ.Κ. 104 33 Αθήνα

G1242
10-8-15
Διευ. Υγείας

ΘΕΜΑ : Παροχή διευκρινιστικών απόψεων**ΣΧΕΤ:** 1) Το με αρ. πρωτ. Γ1β/Γ.Π/24589/24-4-2015 έγγραφό σας.

2) Ν. 3526/2007 (ΦΕΚ 24 Α/9-2-2007) «Παραγωγή και διάθεση προϊόντων αρτοποιίας και συναφείς διατάξεις.»

3) Υ.Α. υπ' αριθ. Οικ. 4730/209/Φ.17.1 (ΦΕΚ 1519 Β/1-8-2008) «Καθορισμός δυναμικότητας παραγωγής κλιβάνων παραγωγής προϊόντων αρτοποιίας και διαδικασίας αδειοδότησης, σε εφαρμογή της παρ. 3' του άρθρου 2 και της παρ. 11 του άρθρου 20 του ν. 3526/2007 «παραγωγή και διάθεση προϊόντων αρτοποιίας και συναφείς διατάξεις»».

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού (1) σας γνωρίζουμε ότι στο άρθρο 1 παρ. 1, στοιχ. ι) του ν. 3526/2007 (ΦΕΚ 24 Α/9-2-2007), δίνεται ο ορισμός της εγκατάστασης περάτωσης έψησης (bake off) σύμφωνα με τον οποίο: ι) «Εγκατάσταση περάτωσης έψησης»: Η τεχνοοικονομική μονάδα κατά την έννοια των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 3325/2005, που είναι εγκατεστημένη σε ειδικά διαρρυθμισμένο χώρο και κατάλληλα εξοπλισμένη για την έψηση ενδιάμεσων προϊόντων αρτοποιίας ή την ολοκλήρωση της έψησης του μερικώς ψημένου-κατεψυγμένου άρτου και των διατηρημένων με κατάψυξη ή άλλη μέθοδο συντήρησης προϊόντων αρτοποιίας (bake off).

Περαιτέρω, στο στοιχείο θ) της παρ.1 του ίδιου άρθρου δίνεται ο ορισμός του ενδιάμεσου προϊόντος αρτοποιίας σύμφωνα με τον οποίο: θ) «Ενδιάμεσο προϊόν αρτοποιίας»: Η προδιαμορφωμένη ζύμη ωμού άρτου, με ή χωρίς ζύμη, η οποία προορίζεται για παρατεταμένη συντήρηση και στη συνέχεια για έψηση, με σκοπό την τελική παραγωγή προϊόντων αρτοποιίας, καθώς και ο ημιψημένος και κατεψυγμένος ή ο μερικώς ψημένος και κατεψυγμένος άρτος. Ζύμες, κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου, είναι οι ζύμες που υποβάλλονται σε κατάψυξη, ταχεία κατάψυξη ή άλλες μεθόδους συντήρησης και διατηρούν αναλλοίωτα τα χαρακτηριστικά του ενδιάμεσου προϊόντος για διάστημα μεγαλύτερο των δύο (2) ημερών, με την ουσιαστική διακοπή του κύκλου παραγωγής τους. Ενδιάμεσα προϊόντα αρτοποιίας αποτελούν και τα προϊόντα των οποίων η μέθοδος συντήρησης είναι διαφορετική από την κατάψυξη.

Εξάλλου στο στοιχείο ιστ) της παρ. 1 του ίδιου άρθρου δίνεται ο ορισμός των προϊόντων αρτοποιίας σύμφωνα με τον οποίο: ιστ) «Προϊόντα αρτοποιίας»: Ο άρτος, τα

αρτοποιασκινάσματα και τα αρτοσκευάσματα. Ως αρτοσκευάσματα εξάλλου νοούνται τα αναλυτικώς οριζόμενα στο στοιχείο ε) της παρ. 1 του ίδιου άρθρου.

Από το συνδυασμό των ανωτέρω συνάγεται ότι στην εγκατάσταση περάτωσης έψησης πραγματοποιείται έψηση ενδιάμεσων προϊόντων αρτοποιίας (ήτοι προδιαμορφωμένης ζύμης) ή ολοκλήρωση της έψησης του μερικώς ψημένου-κατεψυγμένου άρτου και των διατηρημένων με κατάνυξη ή άλλη μέθοδο συντήρησης προϊόντων αρτοποιίας και δεν τυγχάνει, εν προκειμένω, εφαρμογής η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 4 της ως άνω σχετικής (3) Υ.Α, η οποία αφορά δραστηριότητες επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή (και όχι στην έψηση ή ολοκλήρωση έψησης) τυρόπιτας, μπουγάτσας, πείνιρλί, πίτσας, ντόνατς ή άλλων παρεμφερών προϊόντων.

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης

Χαρίκλεια Πιπεροπούλου

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

- Γρ. Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας
- 2^η Γεν. Διεύθυνση
- ΔΑΕΕΠ
- ΔΑΕΕΠ -Χρον. Αρχείο